

Een handleiding voor leraren van groep 3, 4, 5 en 6 van het basisonderwijs.

‘Het verloren sporen museum’

door

Theatergroep Fien

Tekst en spel: Jaap Robben en Susanne Roos - Muziek: Liesbeth Vreeburg - Eindregie: Ramses Graus

In deze handleiding vind u de volgende onderwerpen op de volgende pagina's

Inleiding.....

De voorstelling.....

De spelers.....

Vorbereiding met de leerlingen.....

Nagesprek.....

Lessuggesties achteraf.....

Inleiding

U staat op het punt om met groep 4, 5 en/of 6 te kijken naar de voorstelling *'Het verloren sporen museum'* van Theatergroep Fien.

In dit boekje vindt u achtergrondinformatie over de voorstelling, de spelers en een aantal opdrachten die u met uw groep vóór en na de voorstelling kunt uitvoeren.

Wij wensen u veel plezier met de voorbereidingen, de voorstelling en de opdrachten.

De voorstelling

'Het verloren sporen museum' is een vrolijke, muzikale en filosofische voorstelling over speuren, vinden en verzamelen.

De kinderen nemen een kijkje in de verzameling van potjes met haren van opa's uitgebloeide kruin, tranen, knievelletjes, geluiden en Jaap's pronkstuk... een puntje. Zijn moeder heeft namelijk zoveel gelijnd dat ze een puntje is geworden. Maar ineens is dit museumstuk kwijt! Foetsie, verdwenen, weg. Hoe vind je een stipje terug in deze enorme wereld? Kun je dingen pas vinden als je er niet naar zoekt? Maar hoe vergeet je dat je je moeder kwijt bent?

'Het verloren sporen museum' zit boordevol poëzie en is gebaseerd op de kinderdichtbundel *Zullen we een bos beginnen?* die is geschreven door Jaap Robben, tevens een van de spelers. De bundel werd genomineerd voor de Gouden Uil voor de jeugdliteratuur 2009.

Worden gedichten meestal droog voorgelezen? In deze voorstelling zitten ze verweven in de tekst en vormen ze samen met harpmuziek de basis van het verhaal.

De spelers

Jaap Robben is schrijver en dichter. Er staan drie bundels op zijn naam, waaronder *'Zullen we een bos beginnen?'*. Een nieuwe jeugdroman is op komst. Daarnaast is hij stadsdichter van Nijmegen en theatermaker. Hij heeft gestudeerd aan de Koningstheaterakademie.

Liesbeth Vreeburg is harpiste. Ze studeerde aan het conservatorium in Utrecht. Naast *'Het verloren sporen museum'* speelt ze in diverse kamermuziekensembles en geeft zij harples aan kinderen.

Susanne Roos is actrice en jeugdtheatermaker. Ze studeerde aan de theaterschool in Utrecht en speelde o.a. in de voorstelling *'Sjonny & Bep'* van Frank Groothof. Daarnaast geeft zij theaterlessen en workshops aan diverse groepen.

Vorbereiding met de leerlingen

'Het Verloren sporen museum' is gebaseerd op gedichten. De volgende opdrachten kunt u met uw leerlingen uitvoeren ter voorbereiding op het zien van de voorstelling.

Inleiding 1

Een liedje op de radio doet de een denken aan een vakantie en de ander aan fietsen met zijn opa. Twee voorbeelden van een totaal ander beeld bij precies hetzelfde liedje. Met gedichten is dat net zo; iedereen interpreteert een gedicht op zijn eigen manier en heeft een eigen beeld bij wat hij of zij hoort. Daarover gaat de eerste opdracht.

Opdracht 1

Laat de kinderen hun ogen dicht doen. Lees dan het gedicht 'Tuinschilderij' één keer voor. Stel dan de volgende vragen, en lees het gedicht een tweede en derde keer voor om het gedicht beter te begrijpen en er meer in te horen:

- Wat zag je voor je?
- Zag je iemand liggen? En wie was dat dan?
- Zag je jullie eigen tuin of zag je misschien een park? Zag je een fantasie-tuin of die van iemand die je kent?
- Welke dingen stonden er allemaal?

Inleiding 2

Als je gedichten leest, krijg je een gevoel. Anders dan in verhalen worden gevoelens of sferen in een gedicht meestal niet letterlijk benoemd. Er staat dus eigenlijk iets dat er niet staat. Er zit iets in verstopt! Daarover gaat de tweede opdracht.

Opdracht 2a

Wat zit er in het gedicht 'Tuinschilderij' verstopt? Stel de volgende vragen:

- Welk gevoel krijg je bij het gedicht?
- Welke kleur zou bij het gedicht passen? Waarom?
- Welke dag zou het zijn? Is het bijvoorbeeld een maandagochtend in maart of eerder een woensdagmiddag in juli? Staat dat ergens? Waarom denk je dat?

Opdracht 2b

Lees het gedicht 'Verloren liefs' voor uit de bundel.

Stel de volgende vraag en lees het gedicht nogmaals:

- Welk gevoel zit er in het gedicht verstopt? Is het bijvoorbeeld een vrolijk of een verdrietig gedicht?

Stel dan de volgende vragen en lees zondig het gedicht nog een keer voor:

- Waarom denk je dat? Door welk woord of welke zin komt dat?
- Wat zou er met de 'ik' in het gedicht aan de hand zijn?
- Naar wie heeft de 'ik' geroepen?

Nagesprek

Iedereen beleeft een voorstelling op zijn eigen manier. Door na te praten over de voorstelling krijgen leerlingen de mogelijkheid om te reageren op wat ze hebben gezien en ervaren. Ze kunnen nog eens over de voorstelling nadenken, iets beter begrijpen en ze kunnen vertellen wat ze ervan vonden.

Mogelijke vragen om te stellen zijn:

- Waar zou de voorstelling zich afspelen? (Was het een museum in een tuin? Of op een zolder?)
- Van wie was het museum?
- Heeft er iemand een verzameling thuis?
- Wat zat er allemaal in de potjes? (Denk aan mensensporen, geluiden, pronkstuk).
- Waarom ging Susanne koekjes bakken?
- Wie heeft de moeder van Jaap kwijt gemaakt? En is dat voor of tijdens de voorstelling gebeurd?
- Ben je zelf ook wel eens iets verloren? Vond je dat vervelend? Heb je het teruggevonden?
- Waarom mocht Liesbeth niet praten?
- Welk instrument heb je gehoord?
- Paste deze muziek bij het verhaal? Was de muziek bijvoorbeeld treurig als het verhaal verdrietig was?
- Heb je gedichten gehoord in de voorstelling? En weet je nog waar die over gingen?

Lessuggesties achteraf

'Je eigen museum'

- Laat elke leerling zijn eigen pot meenemen.
- Doe de Speur-Warming up in een kring:
 - Wrijf je ogen uit
 - Maak je ogen wijd open en zo dicht mogelijk, herhaal dit vijf keer.
 - Leg beide wijs- en middelvingers tegen je neus en maak kleine rondjes.
 - Snuif diep in, alsof je heel goed wil ruiken, en weer uit, herhaal dit drie keer.
 - Pak je oorlellen voorzichtig vast en maak er rondjes mee. Doe dit ook met je oorschelp.
 - Wees nu tien seconden muisstil en concentreer je op de geluiden die je hoort. Wat hoorde je allemaal?
 - Sta recht op met je armen naar voren uitgestrekt. Maak nu tien diepe kniebuigingen.
 - Loop in hurkstand een rondje achter elkaar aan naar rechts/links.
- Verdeel de leerlingen over de ruimte en laat ze speuren en sporen vinden. Gevonden sporen mogen in hun eigen pot.
- Bespreek na wat gevonden werd.
- Eventueel kan verdieping gezocht worden door de leerlingen tot verbeelding aan te zetten. Bijvoorbeeld: er is een haar gevonden. Van wie zou je willen dat die haar is? Hoe is die haar daar terecht gekomen: was die persoon hier, of kwam de haar hier door iets of iemand anders?
- Richt een plek in voor alle potten of laat de leerlingen hun eigen pot mee naar huis nemen.

'Dichten'

Dichten is goed kijken. Iedereen kan door een raam kijken en schrijven dat hij of zij door een raam kijkt. Erg bijzonder of spannend is dat niet. Maar als je beter kijkt, zie je dat er allemaal stof en zand op de ramen zit. Waar zou dat vandaan komen? Welke reis heeft het afgelegd, zit er een krasje tussen dat lijkt op een vis? Fantaseren en goed kijken geven je meer om over te schrijven.

Deze twee schrijfoopdrachten zijn handvatten om te fantaseren, ze gaan niet uit van een vaste structuur voor een gedicht, omdat dat kinderen vaak juist beprekt in het schrijven.

Voorbeelden voor schrijfoopdrachten:

- Stel een vraag aan iets dat niet terug kan praten. Vraag bijvoorbeeld aan je pen hoe het voor hem is als je lelijk schrijft. Hoe voelt een knoop zich die onder een bank terecht is gekomen?
 1. Laat de leerlingen drie vragen verzinnen die ze kunnen stellen aan drie verschillende dingen die niet terug kunnen praten.
 2. Kies de mooiste vraag uit.
 3. Laat ze vervolgens zelf een antwoord bedenken op de vraag.
 4. Laat de leerlingen reageren op het antwoord dat ze kregen van het niet pratende object. Beloven ze voortaan altijd netjes te schrijven? Troosten ze de knoop? etc
 5. Schrijf de vraag, het antwoord en de reactie netjes uit en je hebt een kort gedicht.

- Stel je fietst je straat uit, de hoek om en je fietst verder dan waar je mag komen. Je fietst en fietst tot je op een plek komt die je niet kent. Een plek waar de dingen net even anders zijn dan waar je woont.
 1. Beschrijf die plek eens?
 2. Wie kom je daar tegen? Dat kan alles en iedereen zijn.
 3. Wat gaan jullie doen?
 4. Ga je ooit nog naar huis?
 5. Waarom wel of waarom niet?

Gebruik de antwoorden van de vragen als basis om een gedicht te schrijven: in de eerste regel van het gedicht geef je antwoord op vraag 1. In de twee volgende regels geef je antwoord op vraag 2. In de drie volgende regels op vraag 3. In de twee daaropvolgende regels op vraag 4 en in de laatste regel op vraag 5.

Schrijftips

- Alles wat je schrijft is goed.
- Je mag rijmen, maar dat hoeft niet! Rijm alleen als dat rijmwoord het beste woord is om te zeggen wat je wil.
- Dichtregels zijn vaak kort. Probeer met zo min mogelijk woorden zoveel mogelijk te zeggen.
- Lees je gedicht hardop voor je zelf. Een gedicht klinkt vaak als een liedje.